

[Viggo Starcke.]

løsheden steg, og arbejdslønnens realværdi, den mængde mad, klæder, bolig og brændsel, som man kunne købe for sin arbejds løn, faldt. I de ti år, der gik, fra socialdemokraterne kom til magten i 1929, og til krigen kom i 1939, faldt den danske arbejders realløn 12 pct. Der er forskel på socialisternes interesser og arbejdernes interesser.

Forud for året 1929 var det ikke ualmindeligt, at en arbejder og en håndværkssvend kunne bygge deres eget hus, kunne købe en brugt bil. Det kan de ikke længere. Og med hensyn til beskæftigelsen — ja, erhvervstællingen har fornylig vist os, at medens antallet af beskæftigede personer i de sidste 13 år er steget med 33,8 pct., så er antallet af virksomheder i de samme år kun steget med 2,8 pct. Det må formodentlig være det, som får det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard til at se så glad ud i ansigtet, når han tænker på det, han kalder socialliberalisme.

Det ser ud til, at den socialdemokratiske regering ikke har lært meget af årenes erfaringer på dette område og med hensyn til de forhold, vi står overfor i dag. Man varetager socialismens interesser ved at holde fast på restriktionerne og administrationsapparatet i stedet for at sætte kræfterne ind på arbejdernes frigørelse og erhvervslivets frigørelse. Åbenlyst tør en socialistisk regering ikke sætte arbejdernes lønninger ned, men den tør godt gå devalueringens vej i håb om, at arbejderne stadig vil tænke i penge og ikke mærke, at de får færre varer for deres penge. Der er nogle, der mener, at regeringen nu stiler imod et valg. Vil regeringen virkelig gå ud til arbejderne nu og sige: stem på os, vi har taget en trediedel af lønnens værdi!

Det mest rystende ved devalueringen var måske den mangelfulde behandling, som hele problemet havde fået fra den høje regerings side. Dengang partiordførerne den 18. september blev indkaldt i statsministeriet, var faktisk de eneste oplysninger, der blev givet os, at England ville devaluere pundet fra 4,03 dollars til 2,80 dollars pr. pund sterling, og at, hvis kronen fulgte pundet, ville 1 dollar stige 44 pct. fra 4 kr. 81 øre til 6 kr. 92 øre, samtidig med at man fastholdt noteringen 19 kr. 36 øre pr. pund sterling. Der forelå ingen beregninger over, hvad det betød for Danmark som helhed, for de enkelte erhverv, for de enkelte klasser, for de enkelte befolkningsgrupper, intet. Regeringen havde den samme dag tilkaldt erhvervenes repræsentanter, før den talte med rigsdagens repræsentanter. Regeringen siger selv, at den eventuelle devaluering

havde været forudset i et stykke tid; i hvert fald havde regeringen kunnet læse det i „Børsen“, hvor det ærede medlem hr. Tholstrup havde skrevet og gjort opmærksom på datoen flere uger i forvejen. Men hvis regeringen havde forudset, at devalueringen kunne komme, havde det været regeringens uafviselige pligt i tide at diskutere spørgsmålet med de politiske partier, med erhvervsorganisationerne, at have materiale parat for den eventualitet, at England ville devaluere 10 pct., 20 pct. eller 30 pct., og i hvilket forhold Danmark skulle følge England, og hvad det ville betyde for de enkelte grupper af befolkningen, samt hvilke foranstaltninger der var ønskelige som følge af devalueringen, og hvilke foranstaltninger der var ønskelige for at undgå den næste devaluering. Har ministeriet ikke sørget for, at gesandter og attachéer holdt den underrettet om, hvad der var i gære? Har regeringen bearbejdet et sådant materiale? Hvis ikke, så er den højtærede handelsminister, der har det formelle ansvar for devalueringen, ikke egnet til at være minister. Og hvad skal man sige om dem, der har det reelle ansvar: den højtærede finansminister og den højtærede statsminister?

Jeg sagde: det formelle ansvar. I radio-diskussionen den 26. september tillod jeg mig at spørge den højtærede finansminister, hvilken lov hjemmel der var til, at en regering med eet slag kunne foretage et så vilkårligt indgreb i fordelingen og ejendomsretten, som en devaluering på 30 pct. var. Den højtærede finansminister kunne ikke oplyse, om en sådan lov hjemmel fandtes, men i stedet for henviste han til, at der i rigsdagen var flertal for devalueringen. Jeg svarede ham, at flertal er ikke lov hjemmel. Den tidligere finansminister, det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen, rykkede derefter den nuværende finansminister til undsætning og oplyste, at lov hjemmelen findes i nationalbankloven, lov nr. 116 af 7. april 1936. Der findes den imidlertid heller ikke. Det er meget uheldigt, at to hinanden efterfølgende finansministre ikke ved, hvilken lov hjemmel der er til et så skæbnesvangert skridt. Det kan oplyses, at minister Buhls økonomiske sekretariat heller ikke vidste noget om lov hjemmelen, men henviste til handelsministeriet, der erklærede, at man ikke havde svaret på rede hånd.

Der findes imidlertid en lov hjemmel, som det senere er oplyst, i loven om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, hvor det hedder:

„Retningslinierne for den valutapolitik,